

РЕШЕНИЕ

№ 305

гр. Враца, 23.12.2022 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

ОКРЪЖЕН СЪД – ВРАЦА, II-РИ ВЪЗЗИВЕН ГРАЖДАНСКИ СЪСТАВ, в публично заседание на двадесет и трети ноември през две хиляди двадесет и втора година в следния състав:

Председател: Евгения Г. Симеонова

Членове: Калин Тр. Тодоров
Пенка П. Петрова

при участието на секретаря Галя Цв. Иванова
като разгледа докладваното от Пенка П. Петрова Въззивно гражданско дело
№ 20221400500438 по описа за 2022 година

за да се произнесе, взе предвид следното:

Производството е по реда на чл. 258 и следващите от Гражданския процесуален кодекс /ГПК/.

Образувано е по въззивна жалба с вх.№3740/09.08.2022 г. по описа на КРС, депозирана от Държавно предприятие „Радиоактивни отпадъци“, ЕИК ***, представлявано от Д. М. П., в качеството на Изпълнителен директор, със седалище и адрес на управление: гр. ***, против решение № 170 от 15.07.2022г., постановено по гр. дело № 20211440101110 по описа за 2021г. на Районен съд - Козлодуй, в частта в която са уважени предявените от Е. М. Р. искиове, както и присъдените разноски и държавна такса.

Жалбоподателите намират решението за необосновано, неправилно и незаконосъобразно, по съображения, изложени в жалбата, с оглед на което молят съдът да го отмени.

В срока по чл.263, ал.1 от ГПК е депозиран отговор от въззиваемия .

В съдебно заседание процесуалния представител на въззивника поддържа депозираната жалба.

Процесуалният представител на въззиваемия Е. М. Р., в съдебно заседание оспорва изцяло въззивната жалба. Излага становище, че първоинстанционното решение е правилно и законосъобразно и моли същото да бъде потвърдено. Претендира заплащане на разноски във въззивната инстанция.

Въззивната жалба е подадена в срок, редовна и допустима.

За да се произнесе по основателността на жалбата настоящият съдебен взе предвид

следното:

Районен съд Козлодуй е сезиран от Е. М. Р. от гр. Козлодуй, чрез пълномощник С. М. П. - адвокат от АК гр. Враца, против Държавно предприятие „Радиоактивни отпадъци“ град София, ЕИК ***, със седалище и адрес на управление гр.*** иск с правно основание чл. 357, ал. 1 КТ, във вр. чл. 358, ал.1, т.3 КТ, чл. 39., чл. 40, ал.2 от КТД и 114 ГПК. във вр. чл. 79 и чл. 86 от ЗЗД за изплащане сума в размер на 22 644,14 лв., от които 20 063, 72 лв. /двадесет хиляди и шестдесет и три лв. и седемдесет и две ст./, представляващи дължимото му се обезщетение по чл. 39 от КТД в размер на четири брутни заплати и сума в размер на 2 580, 42 лв., представляваща законната лихва, от деня на прекратяването на трудовото правоотношение, 15.06.2020г. до датата на завеждане на иска - 20.09.2021 г., ведно със законна лихва върху главницата от датата на депозиране на исковата молба, 20.09.2021г. до окончателното изплащане на обезщетението.

Ответникът в срока по реда на чл.131 ГПК е депозирал писмен отговор на исковата молба, с който е оспорил изцяло предявения иск, като неоснователен и недоказан. В отговора се сочи, че поисканото на основание чл. 39 от КТД второ допълнително обезщетение в размер на четири брутни заплати не се дължи на ищеца, тъй като Е. Р. е получил максималното обезщетение, което му се полага по КТД на предприятието. Твърди се, че е видно от разпоредбата на чл. 39 от действащия КТД към момента на прекратяване на ТПО на ищеца, допълнителното обезщетение по чл. 39 от КТД се изплаща само на тези работници и служители от държавното предприятие, които прекратяват трудово - правното си отношение поради придобито право на пенсия за осигурителен стаж и възраст при условията на чл. 68 от КСО - трета категория труд, а в процесният случай, трудовото правоотношение с ищеца е прекратено поради придобито право на пенсия при условията на чл. 69б, ал. 1 от КСО -първа категория труд. Затова счита, че поисканото от Е. Р. допълнително обезщетение на основание чл. 39 от КТД не му се дължи, тъй като той няма основание да го получи. Твърди се, че на ищеца са изплатени дължимите обезщетения по КТ и КТД, видно от представения с настоящия отговор фиш за възнаграждението му за месец юни 2020 година.

В първоинстанционното производство са събрани писмени доказателства и е изслушана съдебно икономическа експертиза, от които се установява следната фактическа обстановка:

По делото е безспорно, а и видно от копие на трудова книжка на ищеца, ищецът Р. бил назначен по трудов договор № ***/16.10.1989г., като от 01.03.2013 година на основание чл.123, ал.1, т.7 от КТ същият е преминала на работа от “АЕЦ Козлодуй” ЕАД гр. Козлодуй в ДП „Радиоактивни отпадъци“ и към момента на прекратяване на трудовото правоотношение е заемал длъжност ***, група „Радиационен и дозиметричен контрол“, сектор „Общ радиационен и дозиметричен контрол“, Орган за контрол от вида „С“ - „Освобождаване от регулиране“ към СП „Извеждане от експлоатация 1-4 блок“ на Държавно предприятие „Радиоактивни отпадъци“.

В представеното Р. е вписано, че от 01.03.2013 година на основание чл.123, ал.1, т.7 от КТ същият е преминал на работа от “АЕЦ Козлодуй” ЕАД гр. Козлодуй в ДП „Радиоактивни отпадъци“ на длъжност *** .

Ищецът Р. с молба с рег. № М-0213-47 от 14.05.2020г е заявил пред работодателя си, че желае да бъде прекратено трудовото му правоотношение с ответното дружество поради придобито право на пенсиониране при условията на първа категория труд, като моли предизвестieto му да тече, считано от 15.05.2020г.

Със Заповед № ТП - 96/ 27.05.2020 година на Изпълнителния директор на ДП „РАО“, трудовото му правоотношение с ответното предприятие е прекратено, считано от 15.06.2020г. поради това, че е придобила право на пенсия. В цитираната Заповед

работодателят е разпоредил да му бъдат изплатени обезщетенията по чл. 222, ал. 3 от КТ в размер на 6 месечни брутни заплати, по чл.224, ал.1 от КТ и обезщетение по чл. 40, ал.2, т.1“г“ от действащия към момента в ответното дружество Колективен трудов договор/КТД/ в размер на 12 месечни брутни заплати.

По делото е допусната, изслушана и приета съдебно - счетоводна експертиза, съгласно която брутното трудово възнаграждение на ищеца за месеца май 2020 г. /пълнен отработен месец преди освобождаването/е в размер на 4515,93 лв. На тази база изчислението обезщетение по чл. 39 от колективния договор - четири брутни заплати обезщетението би било в размер на 18 063,72 лева.

Видно от представения по делото КТД, който е действал от 13.03.2017г. до влизане в действие на КТД от 12.03.2019г. текстът на чл.39 предвиждал, че "При прекратяване на трудовото правоотношение поради придобито право на пенсия за осигурителен стаж и възраст, независимо от основаниято, работникът или служителът има право на допълнително обезщетение в размер на брутното му трудово възнаграждение за четири месеца, ако е работил в ответното дружество ДП „РАО“, сферата на енергетиката или на които основната им дейност е била в среда с йонизиращи лъчения през последните 10 години".

Разпоредбата на чл.39 в КТД от 12.03.2019г., предвижда, че "При прекратяване на трудовото правоотношение поради придобито право на пенсия за осигурителен стаж и възраст по чл.68 от КСО, работникът или служителът има право на допълнително обезщетение в размер на брутното му трудово възнаграждение за четири месеца, ако е работил в ответното дружество ДП „РАО“, сферата на енергетиката или на които основната им дейност е била в среда с йонизиращи лъчения през последните 10 години."

С решение № 170 от 15.07.2022г., постановено по гр. дело № 20211440101110 по описа за 2021г. на Районен съд - Козлодуй, съдът е осъдил Държавно предприятие „Радиоактивни отпадъци“, ЕИК ***, със законен представител Д. М. П. - изпълнителен директор, адрес на управление гр. ***, да заплати на Е. М. Р. с постоянен адрес гр. *** с ЕГН: *****, обезщетение на основание чл.39 от КТД на ДП „РАО“ от 13.03.2017г., в размер **18 063,72 лв.**, законната лихва върху сумата от 18 063,72 лева, считано от датата на прекратяване на трудовото правоотношение, 15.06.2020г. до заявяване на претенцията в съда, 20.09.2021г., в размер на **2 318,18 лева** и законната лихва върху сумата от общо 20 381,90 лева, считано от датата на депозиране на исковата молба в съда, 20.09.2021г. до окончателното ѝ изплащане и разноски в размер на **1481,96 лева**, от които 1476,96 лева заплатено адвокатско възнаграждение по съразмерност и 5,00 лева за внесена държавна такса за издадено удостоверение.

Против решението на РС Козлодуй е депозирана въззивна жалба от Държавно предприятие „Радиоактивни отпадъци“, ЕИК ***, представлявано от Д. М. П., в качеството на Изпълнителен директор, със седалище и адрес на управление: гр. ***.

Твърди се в жалбата, че решението е неправилно и незаконосъобразно по следните съображения:

Неправилно съдът е приел, че Е. М. Р. е имал право на три отделни самостоятелни обезщетения при прекратяване на ТПО, а именно: по чл. 222, ал. 3 от Кодекса на труда и още две допълнителни такива, базирани на Колективен трудов договор от 12.03.2019г. на държавното предприятие.

Разпоредбата на чл. 39 от действащия Колективен трудов договор на ДП РАО към момента на прекратяване на трудовото му правоотношение, ясно гласи, че обезщетение по този текст се изплаща само на тези работници и служители от държавното предприятие, които прекратяват трудовото правоотношение - поради придобито право на пенсия за осигурителен стаж и възраст при условията на чл. 68 от КСД, т.е. работници и служители -

трета категория труд.

В процесният случай, трудовото правоотношение с Е. Р. е прекратено поради придобито право на пенсия при условията на чл. 69б, ал. 1 от Кодекса за социално осигуряване - първа категория труд. Първоинстанционният съд неправилно и без основание му е присъдил допълнително обезщетение на основание чл. 39 от КТД, като в решението си е приел, че всеки работник и служител от държавното предприятие, който през последните 10 години е работил в сферата на йонизиращи лъчения има право на обезщетение в размер на четири БТВ по този член от КТД. Това допълнително обезщетение не е дължимо за всички работници и служители от ДП РАО.

Твърди се в жалбата, че Районен съд - Козлодуй, неправилно е приел, че ищеца отговаря на изискванията предвидени в разпоредбата на чл. 39 от КТД, поради това, че през последните 30 години е работил само в предприятия от сферата на енергетиката - „АЕЦ Козлодуй“ ЕАД и ДП „РАО“. Този извод е неверен. Действително Е. Р. е работил през последните 30 години в сферата на енергетиката, но трудовото му правоотношение е прекратено на основание, извън обхвата на изискванията на чл. 39 КТД, поради което допълнително обезщетение по този текст не му се дължи.

В мотивите на обжалваното решение, съдът е обсъдил предходния Колективен трудов договор на държавното предприятие, който е действал от 13.03.2017г. до влизане в действие на КТД от 12.03.2019г. и де факто присъденото обезщетение по настоящото дело на Е. Р. е на основание чл. 39 от този КТД, който обаче е с изтекъл срок на действие. С подписването на новия КТД от 12.03.2019г. е било дерогирано действието на предходния КТД от 13.03.2017г., който съобразно Заключителните разпоредби - параграф 2 е със срок на действие 2 две години, считано от подписването му.

Спорен е извода на съда, че в КТД не могат да се предвиждат по- ниски размери на обезщетение от установените в предходния действащ КТД до дата 12.03.2019г., т.е. КТД от 13.03.2017г., тъй като след сключването на КТД от 12.03.2019г. работниците и служителите работещи в ДП РАО и тези, които са освободени при сега действащия КТД са поставени в значително по-неблагоприятно положение от тези, които са работили и са били освободени при действието на предходния КТД от 2017 година. С договореностите постигнати между страните в КТД от 2019г. не е допуснато нарушение на чл. 50 от КТ, тъй като работодателя не е бил обвързан с друг КТД на равнище бранш или отрасъл - уговорените в КТД клаузи не са по- неблагоприятни за работниците и служителите от тези, съдържащи се в друг договор/споразумение, тъй като такъв не е налице. Разпоредбата на чл. 39 в КТД от 2019г. не противоречи на закона, не противоречи на браншовия КТД, както и не противоречи на нормативните актове на МС, МЕ и МТСП. В съответствие с установената практика и съгласно изричната разпоредба на чл. 51, ал. 2 от Кодекса на труда *„На равнище предприятие, бранш и отрасъл може да се сключи само един колективен трудов договор“*. Нормите на предходен КТД на ниво предприятие, който е с изтекъл срок на действие не обвързват работодателя при сключването на нов КТД, нито тази хипотеза попада в приложното поле на чл. 50, ал. 2 от Кодекса на труда. Виждането на първоинстанционният съд за противоречие между чл. 40, ал. 1 от КТД и чл. 50 от КТ, както и на чл. 4, ал. 1 и чл. 40, ал. 1 от КТД е неясно и немотивирано, а също така чл. 40, ал. 1 от КТД не е предмет на

настоящото дело, не се съдържа в петитума на иска, нито пък е описан в исковата молба на ищеца. Описаните в съдебния акт противоречия не са налице, тъй като в Колективният трудов договор от 2019г. не се съдържат клауза/и, която е по-неблагоприятна за работниците и служителите в предприятието от установените в закона или в колективен трудов договор, с който работодателят е обвързан.

С оглед на изложеното иска въззивният съд да отмени първоинстанционното решение в атакуваните части и постанови ново решение, с което исковете да бъдат отхвърлени със съответните последици. Претендира присъждане на разноски за двете инстанции.

Пред въззивната инстанция не са събрани нови доказателства.

Настоящият съдебен състав след като обсъди събраните по делото доказателства, поотделно и в тяхната пълнота, във връзка с изложените от страните прави следните правни изводи:

Правното основание на предявеният иск е чл. 357, ал. 1 КТ вр. чл. 59 КТ вр. с чл. 39 КТД.

С колективния трудов договор се уреждат въпроси на трудовите и осигурителни отношения на работниците и служителите, които не са уредени с повелителни разпоредби на закона и по аргумент от чл. 50, ал. 2 КТ регламентират по-благоприятни спрямо нормативно установените условия. Сключването на договора във формата и по реда на КТ обвързва със задължителна сила страните по него - работодателят и синдикалната организация, а с оглед специфичния му предмет произвежда правно действие и спрямо работниците и служителите по чл. 57 от КТ в индивидуалните им отношения с работодателя. Действието на колективния трудов договор означава, че неговите клаузи и предвидените с тях права и задължения се прилагат в индивидуалните трудови правоотношения на работниците и служителите с работодателя и стават част от тяхното съдържание. Правата възникват директно за работниците и служителите на основание сключения колективен трудов договор и същите имат право да поискат пряко изпълнение на задължение на работодателя по КТД. В субективното действие на КТД се проявява неговата природа на нормативно съглашение и източник на трудово право.

Съгласно чл. 59 КТ, при неизпълнение на задълженията по колективния трудов договор иски пред съда могат да предявят страните по него, както и всеки работник или служител, спрямо когото колективният трудов договор се прилага. Искът по чл. 59 от КТ може да се предяви за неизпълнение на всеки вид КТД - на равнище предприятие, отраслов или браншови КТД, както и при неизпълнение на КТД по общини. За неизпълнение на КТД може да се предявят иски както от страните по него, така и от всеки работник или служител, спрямо които е приложим, и да се търси отговорност за неизпълнение в рамките на установената със закона договорна отговорност. Правото на иск принадлежи на отделния работник или служител, когато неизпълнението на колективния трудов договор е спрямо него. Реално изпълнение на КТД може да се търси за задължения на работодателя по него за

заплащане на възнаграждения или обезщетения в размер, определен с КТД, за изпълнение на задължения по осигуряване на договорените в КТД социално - битови придобивки, безплатно работно, униформено или представително облекло, за подобряване на здравословни и безопасни условия на труд, за предоставяне на платен годишен отпуск в размер, предвиден в КТД и др.

В настоящето производство се доказва, че Колективния трудов договор, е сключен на 12.03.2019 г., между ДП "РАО" и синдикални организации при предприятието към КНСБ и КТ "Подкрепа" и по делото не е спорно, че КТД се прилага за ищеца и това обосновава правния му интерес от водене на настоящия процес. Поради това претенцията е допустима.

Видно от заповедта за прекратяване на трудовото правоотношение ищецът е придобил право на пенсия за осигурителен стаж и възраст по чл.69б от КСО за първа категория труд, за които случаи изрично е предвидено изплащането на обезщетение по чл. 40 ал.2 т.1, от КТД. По делото няма спор, че на ищеца е изплатено обезщетение чл. 40 ал.2 т.1, б.г от КТД в размер на 12 брутни заплати.

В настоящото производство спорния въпрос е дължи ли се на ищеца и обезщетение по чл. 39 от КТД, сключен на 12.03.2019 г., между ДП "РАО" и синдикални организации при предприятието към КНСБ и КТ "Подкрепа". Според въззивника неправилно съдът е приел, че Е. М. Р. има право на обезщетение и по чл. 39 КТД при прекратяване на ТПО, тъй като същия касае само лица, които придобиват право на пенсия по чл. 68 КСО.

По съществото на спора, въззивният съд подложи на самостоятелно тълкуване и сравнително правно изследване на разпоредбите на атакуваните разпоредби на чл. 3 9 от КТД от 2019 г. и чл. 39 от КТД от 2017 г.

Разпоредбата на чл.39 в КТД от 12.03.2019г., който е бил действащ към момента на прекратяване на трудовото правоотношение на ищеца предвижда, че "При прекратяване на трудовото правоотношение поради придобито право на пенсия за осигурителен стаж и възраст по чл.68 от КСО, работникът или служителът има право на допълнително обезщетение в размер на брутното му трудово възнаграждение за четири месеца, ако е работил в ответното дружество ДП „РАО“, сферата на енергетиката или на които основната им дейност е била в среда с йонизиращи лъчения през последните 10 години.

Както се установи ищецът е придобил право на пенсия за осигурителен стаж и възраст по чл.69б от КСО, което не се включва в чл. 39 КТД, но съгласно разпоредбата на чл. 4, ал. 1 КТД от 12.03.2019г, този КТД и анексите към него не може да съдържат клаузи, които са по-неблагоприятни за работниците и служителите от установените в закона, в браншовия КТД, в досега действащия КТД и в нормативните актове на МС, МЕ и МТСП.

Сравнявайки разпоредбата на чл. 39 от предходния КТД, който е действал от 13.03.2017г. до 12.03.2019г., съдът приема, че разпоредбата на чл.39 в КТД от 12.03.2019г, действащ към момента на прекратяване на трудовото правоотношение на ищеца съдържа по -неблагоприятни условия за работниците от предходния КТД. Текстът на чл.39 от КТД от 13.03.2017г е предвиждал, че "При прекратяване на трудовото правоотношение поради придобито право на пенсия за осигурителен стаж и възраст, независимо от основаниято, работникът или служителът има право на допълнително обезщетение в размер на брутното му трудово възнаграждение за четири месеца, ако е работил в ответното дружество ДП „РАО“, сферата на енергетиката или на които основната им дейност е била в среда с йонизиращи лъчения през последните 10 години". Т.е. предходния КТД е давал право на това обезщетение на всички работници и служители, работили в ответното дружество ДП „РАО“, сферата на енергетиката или на които основната им дейност е била в среда с

йонизиращи лъчения през последните 10 години, без оглед на основанията за пенсионирането им. С новата разпоредба работниците и служителите придобили право на пенсия за I и II категория труд са лишени от това право, което съответно е неблагоприятно за тези категории работници и служители. Особено неблагоприятна е тази разпоредба по отношение на работниците и служителите, придобили право на пенсия при условията на II категория труд, тъй като по разпоредбата на чл. 40 ал.2 т.2 б.а от КТД обезщетение при пенсиониране им се дължи при 15 години прослужено при визираните по-горе условия. При това положение за същите, ако са прослужили над 10 години, но по-малко от 15 години при посочените условия не се предвижда никакво обезщетение по КТД от 12.03.2019г.

Направеното от ищеца възражение за недействителност на клаузата на чл. 39 КТД от 12.03.2019г е своевременно и допустимо.

Колективният трудов договор (КТД) има значението на нормативно съглашение, регулиращо трудови отношения и непосредствено свързаните с тях осигурителни отношения. Предвид констатираното противоречие на чл. 39 от КТД от 12.03.2019г на императивната разпоредба на чл. 4 ал.1 от същия КТД, съдът намира, че правилно първоинстанционния съд е уважил предявените от Е. М. Р. искове за присъждане на допълнителното обезщетение в съответствие с разпоредбата предвиждаща по - благоприятни условия.

Настоящият съдебен състав не споделя изложеното в мотивите на решението на първоинстанционния съд, че разпоредбата на чл. 39 КТД от 2019г поставя в дискриминационно положение ищеца, спрямо пенсионираните се при предходния КТ, тъй като не е установено от съда на какво се основава този извод, предвид нормата на чл. 4 от Закона за защита от дискриминация, предвиждаща забрана на всяка пряка или непряка дискриминация, основана на пол, раса, народност, етническа принадлежност, човешки геном, гражданство, произход, религия или вяра, образование, убеждения, политическа принадлежност, лично или обществено положение, увреждане, възраст, сексуална ориентация, семейно положение, имуществено състояние или на всякакви други признаци, установени в закон или в международен договор, по който Република България е страна. Този извод на съда не е определящ за изхода на делото.

Съдът намира, че първоинстанционния съд се е произнесъл по непредявен иск, като е присъдил законната лихва върху сумата от общо 20 381,90 лева, считано от датата на депозиране на исковата молба в съда, 20.09.2021г. до окончателното ѝ изплащане. Сумата от 20 381,90 лева , включва присъдената главница от 18 063,72 лева и сумата от 2 318,18 лв., представляваща законната лихва, от деня на прекратяването на трудовото правоотношение, 15.06.2020г. до датата на завеждане на иска - 20.09.2021 г. В исковата молба и в решението е посочено, че се претендира законната лихва върху главницата, считано от датата на депозиране на исковата молба в съда, 20.09.2021г. до окончателното ѝ изплащане и като е присъдил законната лихва и върху сумата от 2 318,18 лв., представляваща законната лихва, от деня на прекратяването на трудовото правоотношение, 15.06.2020г. до датата на завеждане на иска - 20.09.2021 г., първоинстанционния съд е постановил недопустимо решение, което следва да бъде обезсилено в тази част.

Решението в останалата част следва да бъде потвърдено.

По разноските:

С оглед изхода на спора пред настоящата инстанция съдът намира, че въззивникът дължи разноски на въззиваемия в размер на 1000лева - адвокатско възнаграждение.

Обезсилването на част от решението в частта за присъдената законна лихва от датата на депозиране на исковата молба не променя крайния извод за дължимите разноски.

Водим от горното, съдът

РЕШИ:

ОБЕЗСИЛВА решение № 170 от 15.07.2022г., постановено по гр. дело № 20211440101110 по описа за 2021г. на Районен съд - Козлодуй в частта в която е осъдено Държавно предприятие „Радиоактивни отпадъци”, ЕИК ***, със законен представител Д. М. П. - изпълнителен директор, адрес на управление гр. ***, **да заплати на** Е. М. Р. законната лихва върху сумата от 2 318,18 лв., представляваща законната лихва, от деня на прекратяването на трудовото правоотношение, 15.06.2020г. до датата на завеждане на иска - 20.09.2021 г, считано от датата на депозиране на исковата молба в съда, 20.09.2021г. до окончателното ѝ изплащане.

ПОТВЪРЖДАВА решение № 170 от 15.07.2022г., постановено по гр. дело № 20211440101110 по описа за 2021г. на Районен съд - Козлодуй в останалата част.

ОСЪЖДА Държавно предприятие „Радиоактивни отпадъци”, ЕИК ***, със законен представител Д. М. П. - изпълнителен директор, адрес на управление гр. ***, **да заплати на** Е. М. Р. с постоянен адрес гр. *** с ЕГН: *****, деловодни разноски от 1000лева за настоящата инстанция.

Решението подлежи на обжалване пред Върховен касационен съд, в едномесечен срок от връчването му на страните, по реда на чл.280 от ГПК.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____